

KAVRAMSAL MAKALE

Andırın'ın Yavaş Şehir (Cittaslow) Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi Nadire KARADEMİR, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Kahramanmaraş, e-posta: n.karademir45@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5850-0580>

Öz

Bu çalışma kapsamında sürdürülebilir yerel kalkınma açısından Andırın'ın yavaş şehir potansiyeli araştırılmıştır. Andırın, Kahramanmaraş iline bağlı orta ölçekli bir yerleşme olmakla birlikte birçok doğal ve kültürel öğeleri bünyesinde barındırmaktadır. Günümüzde ilçe statüsü kazanmış olmasına rağmen hem nüfus hem de sosyal yaşam anlamında büyücek bir yerleşim olmamıştır. Çalışmada yerleşmenin doğal ve beşeri coğrafya öğeleri, kentsel alt yapısı, uygulanan ve uygulanacak olan projeler incelenmiş, Dünya'dan ve Türkiye'den yavaş şehir örnekleri değerlendirilmiştir. Yavaş şehir olma ana başlık kriterleri üzerinden sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel değerlendirmeler yapılmış, ilgili literatürle ilişkilendirilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma alanı olan Andırın yerleşmesi, iklimi, zengin bitki örtüsü, doğal ve tarihi varlıkları, kendine özgü yerel kimliği ile alternatif, doğaya uyumlu projelerin gerçekleştirilebileceği bir mekân olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada yavaş şehir hareketinin yerleşmede yerel kültürün devamlılığı konusunda farkındalık yaratabileceği, yöre ekonomisine ve turizmine önemli katkılar sağlayabileceği sonuçlarına ulaşılmış, yerel ve bölgesel anlamda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Andırın, Sürdürülebilir Yerel Kalkınma, Yavaş Şehir.

Makale Gönderme Tarihi: 19.10.2021

Makale Kabul Tarihi: 03.12.2021

Önerilen Atıf:

Karademir, N. (2021). Andırın'ın Yavaş Şehir (Cittaslow) Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(12): 1223-1244.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2021, 4(12): 1223-1244. DOI:[10.26677/TR1010.2021.903](https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.903)
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

CONCEPTUAL PAPER

A Research Towards Determining Andirin's Calm City (Cittaslow) Potential

Assistant Prof. Dr. Nadire KARADEMİR, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Arts and Sciences, Kahramanmaraş, e-mail: n.karademir45@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5850-0580>

Abstract

Within the scope of this study, the calm city potential of Andirin has been investigated as a sustainable local development strategy. Although Andirin is a medium-sized settlement in Kahramanmaraş province, it contains many natural and cultural elements. Although it has gained the status of a district today, it has not been a large settlement in terms of both population and social life. In the study, the natural and human geography elements of the settlement, the urban infrastructure, the projects implemented and to be implemented were examined, and the examples of calm cities from the world and Turkey were evaluated. Social, economic, cultural and environmental evaluations were made based on the main heading criteria of being a calm city, and they were associated with the relevant literature. Descriptive scanning method was used to analyze the obtained data. Andirin settlement, which is the study area, has been evaluated as a place where alternative, nature-friendly projects can be realized with its climate, rich vegetation, natural and historical assets, unique local identity. In the study, it was concluded that the calm city movement can raise awareness about the continuity of the local culture in the settlement and can make significant contributions to the local economy and tourism, and suggestions were made in local and regional terms.

Keywords: Andirin, Calm City, Sustainable Local Development.

Received: 19.10.2021

Accepted: 03.12.2021

Suggested Citation:

Karademir, N. (2021). A Research Towards Determining Andirin's Calm City (Cittaslow) Potential, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 4(12): 1223-1244.

GİRİŞ

Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişme göstermesi, tüketim alışkanlıklarının değişmesi nedeniyle hem bitki hem de hayvan türleri yok olup doğal denge bozulmakta ve beton yapılar artış göstermektedir. Bu durum da insanların ekosistemleri ve kendi öz kültürlerini koruma ihtiyacına sebebiyet vermektedir. Yavaş şehir (Cittaslow) kavramı bu ihtiyaca binaen ortaya çıkmıştır. Hatta günümüzde özellikle yerel ölçekte hayat kalitesini arttırıp yaşanması bir düzen kuran, sürdürülebilirliği olan bir kavram olarak adından sıkça söz ettirmektedir.

Bu hareket şehirleri modern teknolojilerden yararlanarak çevreye olan zararları en aza indirip hayat kalitesini yükseltmeyi amaçlamaktadır (Mayer ve Knox, 2009). Yavaş şehir hareketi ile hem yerel hem de geleneksel kültürler korunup sürdürülebilir yerel ekonomi desteklenebilmektedir (Chaudhury ve Albinsson, 2015). Dünyada küresel ekonomiler nedeniyle kültürel özellikler benzer hale gelmekte, ulus ötesi olan şirketlerin standartlaşmış hizmet sistemleri farklılıkları ortadan kaldırmakta ve bu durumda aynışmaya sebebiyet vermektedir (Deniz, 2017). Küreselleşme nedeniyle şehirler büyürken, kendi öz kimliklerini ve ruhlarını kaybetmekte ve birbirine benzeyip tek tip haline gelmektedir (Radstrom, 2011: 90). İşte yavaş şehir hareketi dünyada küreselleşme sonucu oluşan ve görünürlüğü artan mekânsal farklılıkların ve kültürel özelliklerin kaybolmasına, tek düze şehirselleşme mekânlaşmalara karşı bir hareket olarak İtalya'da ortaya çıkmıştır (Panait, 2013: 12; Radstorm, 2011: 109). Yavaş şehir hareketinin temeli Slow Food hareketi ile oluşup, 1989' da sofranın zevkini fastfood ve küresellikten korumayı amaçlayıp iyi ve temiz yemek felsefesi benimsenmiştir (Çakıcı vd., 2014:26). Yavaş şehir (Cittaslow) ise 1999'da İtalya'da kurulan, merkezi Orvieto'da yer alan belediyeler birliğidir. Cittaslow İtalyancada "Şehir" anlamı taşıyan "Citta" sözcüğü ile İngilizce "Yavaş" anlamına gelen "Slow" sözcüğünün bir araya gelmesiyle oluşmuştur. 1999'da İtalya'da yavaş yemek akımının öncüsü olan Carlo Petrini, Orvieto, Chianti, Positano ve Bra gibi İtalyan belediye başkanları bir araya gelip yavaş yemek hareketinden esinlenerek bu hareketin prensiplerini şehir yaşamına uyarlamışlardır (Pink, 2008). Bu hareket küreselleşmeye ve modernleşmeye karşı değildir. Adeta kentlerin küreselleşme ve modernleşme ile kendi kimliklerini kaybetmeden nasıl ilerleyeceğini ifade etmektedir. Yavaş şehir hareketi yerel yöneticilerin şehirlerinin kendilerine özgü değerlerine sahip çıkıp sürdürülebilirliği olan bir gelişmeyi hedeflemektedir (Miele, 2008:134). Bu felsefe, eko gastronomi kavramını günlük hayata uygulamaya koymak, kültürel mirası ve geleneksel tüm değerleri muhafaza etmek ve geliştirmek, küreselleşme nedeniyle tehdit oluşturan tekelleşmenin etkisini azaltmak amacına sahiptir (Nilsson vd., 2011: 376). Hem yavaş şehir hem de yavaş yiyecek hareketi çatışmadan küresel alandaki tüketicilerin kapitalizm anlayışına karşı, daha çok günlük duygusal deneyimler ortaya koyan bir eylem uygulama çalışmasıdır (Pink, 2008). Yine yavaş şehir hareketi, insanların birbirleriyle ilişki kurup sosyalleşebilecekleri, yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik verecekleri, doğaya, gelenek ve göreneklere sahip çıkılan, teknoloji kullanan sürdürülebilir olan bir düşünce olarak ifade edilmektedir (Yanturalı, 2019: 27). Cittaslow yavaş şehirler ağı yaklaşımında "yavaşlık" kentsel boyutta ele alınmakla birlikte kentin yavaş büyümesi ve kentlilerin yavaş ritimli bir hayat sürmeleri anlamını taşımamaktadır. Dolayısıyla çok daha kapsamlı ve kalite için gereken zamanın kullanılması demektir (Radstrom, 2011: 103).

Slow Food ve Cittaslow ağının sembolü turuncu renkte ve üzerinde evler olan bir salyangoz şeklindedir (Şekil 1). Birliğin logosunun üstünde bulunan binalar donuk, ruhsuz ve zevksiz betonarme binaları anlatırken, önündeki salyangoz ise bu ifadeyi eleştirmek amacıyla sembolleştirilmiştir. Burada temsil edilen felsefe sadelik ve sakinlik olmuştur (Keskin, 2012: 89). Yavaş şehir hareketinin amacı hem otantik olan değerlere hem de sürdürülebilirliğe vurgu yapıp yerel bağlamda yaşam kalitesini iyileştirmektir. Bu hareket yalnızca yerel kültürü korumaz. Yerel ölçekte sağladığı ekonomik yararlar sayesinde bölgeler arasında kalkınma dengesinin

kurulmasını da sağlar (Karabağ vd., 2012). Bu durumda sakin turizmde otantiklik ve destinasyona bağlılık arasındaki ilişki önem taşımaktadır. Otantiklik, turistleri bir destinasyona seyahat etmeye motive eden bir güç olup, gerçek bir deneyim aramaya yönlendirmektedir (Losada ve Mota, 2019: 139).

Şekil 1. Yavaş Şehir Amblemi

Kaynak: (<http://www.Cittaslow.org>).

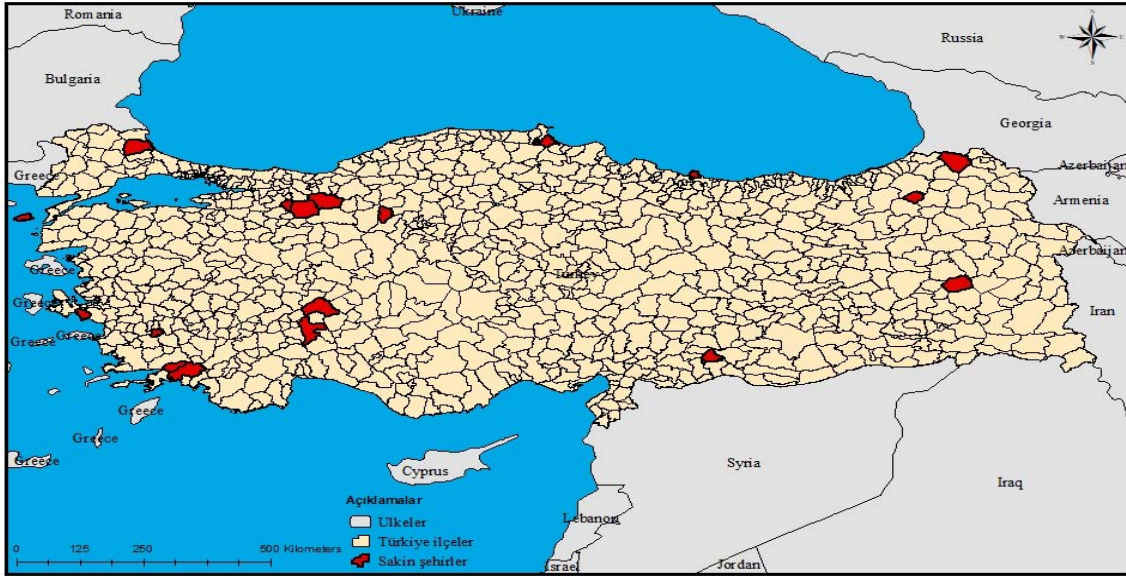
Yavaş şehir bu düşüncenin sahipleri bazında günümüzde küreselleşen bu dünyada yaşayan ve sürekli yarışan, bu yarışmadan da yorulan post-modern bir toplumun gerçek isteklerini göstermektedir (Grzelak-Kostulska vd., 2011:188). Yavaş şehir; kişilerin birbiriyle iletişim kurup sosyalleşebilecekleri, kendine yetebilecekleri, sürdürülebilir, geleneklerine sahip çıkabilecekleri ve teknolojinin kolaylıklarından yararlanan bir kentleşme modeli olarak karşımıza çıkmaktadır (Ünal ve Zavalısız, 2016: 901). Günümüz dünyasında kentlerin dengesiz bir şekilde gelişmelerinin ortaya çıkardığı gelir eşitsizlikleri karşısında ekonomiyi canlandırmak, yapılandırmak çok büyük önem taşımaktadır. Yerel kalkınmanın sosyo-kültürel destekli hareketler sayesinde gerçekleştirilebileceği görülmektedir. Yavaş hareketi içinde gelişme gösteren Cittaslow kavramı bu hareketin mekânsal boyutunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla yerleşme coğrafyası anlamında yavaş şehirler bu mekânların gelişmesine yönelik farklı bir model olmuştur (Karakaş Özür, 2016: 158).

Dünya’da ve Türkiye’de Yavaş Şehir Örnekleri

2020 yılı (Aralık) itibarıyla Dünyada yavaş şehir ağına üye 30 ülke ve 268 şehir bulunmaktadır. En çok üyeye sahip olan ülke ise (yaklaşık 1/3) asıl hareketin doğum yeri olan İtalya’dır. Greve in Chianti İtalya’da, Ens Avusturya’da, Falköping İsviçre’de, Manitoba Kanada’da, Ludlow İngiltere’de, Goolwa Avustralya’da yer alan yavaş şehirlerden birkaçıdır (<http://www.Cittaslow.org>). Çin’in güneydoğusunda yer alan Anhui eyaletinin, Xuancheng kentine bağlı 1400 yıllık geçmişiyle, 43.000 nüfuslu bir yerleşim olan Jinyyang Dünyada önemli yavaş şehirlerden biridir. %66’sı ormanlarla kaplı, bitkisel ilaç ekimi (yaban mersini, organik çay vb.) ve ekolojik turizmin geliştiği, ekolojik çiftliklerde organik gıda, yeşil gıda yetiştirilen ve ekonominin ciddi manada gelişmiş olduğu bir şehirdir. Amelia ise İtalya’nın Umbria bölgesinde tarihi M.Ö 12. yüzyıla dayanan, 12.000 nüfuslu bir yavaş şehirdir. Zengin bitki örtüsü, yürüyüş, trekking, bisiklet güzergâhları, şarap imalatı ve tadımına ait festivallerin gerçekleştirildiği, yerel sızma zeytinyağı, makarnaların yöresel ürünler olarak öne çıktığı bir yerleşmedir (<http://www.cittaslow.org/network/amelia>).

Türkiye’de ise 28 Kasım 2009’da Seferihisar’ın (İzmir) Uluslararası Yavaş Şehirler Birliği (Cittaslow) üyesi olmasıyla yavaş şehir hareketi başlamıştır. Ülke bazında bu ağa üye olan 18 ilçe vardır. Bunlar; Doğu Anadolu bölgesinde Ahlat, Ege bölgesinde Köyceğiz, Akyaka, Seferihisar, Akdeniz bölgesinde Eğirdir, Yalvaç, Karadeniz bölgesinde Mudurnu, Gerze, Göynük, Perşembe,

Şavşat, Uzundere, Yenipazar, Marmara bölgesinde dünyanın tek Cittaslow ada şehri olan Gökçeada, Taraklı, Vize, İç Anadolu bölgesinde GÜDÜL, Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise Halfeti'dir (<http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>) (Şekil 2). Örneğin Halfeti, Şanlıurfa'nın kuzeybatısında yer alan 40 bin nüfuslu bir yavaş şehirdir. Tarihi Asurlulara dayanan şehir Süryani, Arap, Yunan, Memlük, Bizans ve Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Barşavma manastırı, Kanterma mezrası hanı, Gürkuyu kilisesi, Aziz Nerses kilisesi, ilçeye özgü olarak 13 ayrı tür kuş evi mimarisi, yöresel yemekleri, sıra gecesi, geleneksel el sanatları ve yerel siyah gül yetiştiriciliği ile önem taşımaktadır (<http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-halfeti/>). Erzurum iline bağlı 8000 nüfuslu bir ilçe olan Uzundere ise 2016'da yavaş şehir unvanı almıştır. M.Ö.650-120 yıllarına uzanan tarihi, Tortum şelalesi, yelken, rafting ve kano etkinlikleri, biyoçeşitliliği ve yerel mutfağı ile önem taşımaktadır (<http://www.uzundere.bel.tr/islemler/>). Günümüzde Türkiye'de yavaş şehir hareketi çok daha hızlı bir şekilde ilerlemekte, birçok küçük yerleşim bu konuda potansiyel oluşturmakta, turizmi geliştirme modeli olarak oldukça ilgi çekmekte ve sürdürülebilir yerel kalkınma için önem taşımaktadır. Hatta Aydınlar/Tillo (Siirt), İskilip (Çorum), Göynük (Bolu)'nun da içinde yer aldığı birçok ilçe yavaş şehir olmak için bu ağa başvurmuştur.

Şekil 2. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin Dağılımı

Dünyada ve Türkiye'de yavaş şehir unvanı almak için 7 politika başlığı altında 72 kritere sahip olmak gerekmektedir. Bunların her biri alt maddelere ayrılmaktadır.

- Çevre politikaları (12 madde)
- Altyapı politikaları (9 madde)
- Kentsel yaşam kalitesini artırıcı teknolojiler ve araçlar (17 madde)
- Tarımsal turistik esnaf ve sanatkârlara dair politikalar (10 madde)
- Misafirperverlik farkındalık ve eğitim (10 madde)
- Sosyal uyum (11 madde)
- Slow food faaliyetlerine e projelerine destek (ortaklık) (3 madde)

Öncelikle bu şehirlerin Cittaslow felsefesiyle uyumlu olmaları için kent nüfusu 50.000'in altında olmalıdır. Üyelik sürecinin yerine getirilmesi için başvuru mektubundan, onaylanmasına kadar 6 adım vardır. 50 ve üzeri puan alınması ve nüfus büyüklüğüne göre yıllık üyelik ücretinin ödenmesi gerekmektedir (<http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>).

Yavaş şehir hareketinin 7 temel kriteri sürdürülebilir kalkınmanın amaçları ile de ilişkilidir. Dolayısıyla bu kriterleri yerine getiren bir şehir Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın amaçlarını da yerine getirmiş olacaktır. Özellikle bu felsefede yerelliğin korunması akabinde küreselleşme olgusundan da uzaklaşmaz. Yerel iyidir yerine, yerel korunmalı; küresel kötü yerine küresel sınırlandırılmalı düşüncesiyle bu iki olgu arasında verimli bir geçiş olması gerekliliği ifade edilmiştir (Karakaş Özü, 2016:163). Yavaş şehir felsefesi küçük şehirleri koruma altına almakta, gelecek kuşaklara aktarmakta ve eko-turizme yönelik tedbirler almaktadır. Dolayısıyla bu durum yavaş şehirleri sürdürülebilir turizm anlamında önemli bir destinasyon pazarlama aracı haline getirmektedir (Kement ve Göral, 2015:13). Yavaş yemek, yavaş yaşam ve yavaş şehir akımları gelişince sakin turizm için uygun olan şartlar meydana gelmiştir. Bu turizm sayesinde yerel halkın günlük yaşamlarına devam etmeleri ve turistlerin güzel deneyimler elde etmeleri sağlanmıştır. Yavaş şehir hareketinde güzel olanın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amaçlanmakta, aynı zamanda yavaş turizmde de doğal ürünler, gerçek çevre ve yerel etkinlikler önemsenerek yöredeki yerel halkın da ekonomik olarak turizmden pay alması sağlanmaktadır (Shang vd., 2020: 176).

Yavaş şehir hareketi öncelikle yerel halkın hayat kalitesini arttırmak amacıyla olsa da daha sonra turizm açısından da bir çekicilik unsuru ve bir marka olarak kullanılmış, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir olması için arz, talep ve turistik yaşam kalitesi anlamında önemli bir araç olmuştur (Karakaş Özü, 2016:166). Genel olarak yaygın görüş yavaş şehir felsefesinin küçük yerleşimlerin gelişmesini olumlu yönde etkilediği düşüncesidir. Hatta yerel ürünlerin tüketilmesi, sürdürülebilir enerji kullanımının teşviki, araçların şehir merkezlerinden çıkarılması, geleneksel yapıların korunma kriterleri nedeniyle alternatif turizm türlerinden biri olarak düşünülmektedir. Türkiye'de de bu felsefe ve kriterler üzerine Belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının farkındalık çalışmaları artmış yavaş şehir hareketi hızla yayılmaya başlamıştır (Baykal ve Ataberk, 2020). Yavaş şehirlerde fiziksel altyapı iyileştirilirken yerel halkın katılımı ile de ekonomik olarak güçlenme sağlanıp yörede yaşam kalitesi artırılmaktadır (Brown ve Jeong, 2018: 619). Yavaş şehir hareketinin çıkış noktası insanların doğayı ve kültürel mirası tahrip etmesidir. Tahribat doğal ve özgün olana özlemi ve mevcut değerleri koruma eğilimini arttırmaktadır (Ekinci, 2014). Mekânsal değişim beklentisi çok olmamakla birlikte, şehir hayatını kolaylaştıran, teknolojiyi kullanan ama şehirlerin olumsuz bir yönde değişim yaşamasına engel olup özgün yapısını sürdürebilmek için çalışılmaktadır (Ünal ve Zavalı, 2016: 22). Küresel bazda yerelliğin ön plana çıkarılması önem taşımaktadır (Robertson, 2012). Kırsal bölgelerde uygulanan tarımsal, sanayi ve kırsal turizm gibi uygulamalara yavaş şehir hareketi hem kurtarıcı olmakta, hem de bunlara hız kazandırmaktadır. Dolayısıyla yavaş şehirlerde uygulanan tüm faaliyetler hem tarım hem de turizmin gelişmesi anlamında katkı sağlamaktadır (Baykal ve Ataberk, 2020). Park ve Kim (2016) Avustralya'nın güneyinde Goolva şehrinin yavaş şehir olduktan sonra kaybolmaktan kurtulduğunu, bu süreçte yerel halkın yörede yapılan çalışmalara katılım sağladığı ve turizmin sürdürülebilirliğine pozitif yönde etkilerin ortaya çıktığını ifade etmiştir. Hatipoğlu (2015) yavaş şehir Vize'de yerel halkın ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini arttırmak için çalışmalar yapmanın önemini belirtirken, Küçükaltan ve Pirnar (2016) Türkiye'nin ilk yavaş kenti olan Seferihisar'da yerel halkının yaşam kalitesini korumanın yanında rekabetçi olmak adına da başarılı olduklarını vurgulamıştır. Özhancı vd., (2013)'nin çalışmasında Tercan ilçesinin yavaş şehirlerin üyelik süreci analizi yapılmış ve şehre tarihsel geçmiş ve organik tarım yerleşimi olarak yaklaşılmasının uygun olduğu ifade edilmiştir. Semmens ve Freeman (2012) Yeni Zelanda'da Matakana, Raglan ve Morrinsville şehirlerinin yavaş şehir olarak potansiyellerinin kullanılabilmesini belirtirken, ülkede sürdürülebilir kalkınma kültürüne yeterince önem verilmediğini ifade etmiştir. Yavaş şehirlerin yerel ekonominin korunması anlamında önem taşımakla birlikte bölgesel ve yerel kalkınma konuları yavaş şehir felsefesi ile tam olarak uyuşmamaktadır. Bununla birlikte sürdürülebilirlik bağlamında ise ön planda yer almaktadır.

Çalışmanın Önemi ve Amacı

Yavaş şehirler doğal ve kültürel değerlerin korunmasına dayandığı için turistler tarafından tercih edilen bir nitelik olarak turizm coğrafyası içerisinde yerini alan bir kavram olmuştur. Turizm değerlerinin doğal yapısını koruyup, öğeleri kirletip tüketmeden kullanıp gelecek nesillere aktarılması sayesinde turizmde sürdürülebilirlik gerçekleşecektir. Yavaş şehir felsefesinde de yerleşmenin doğal ve kültürel değerlerini kullanarak daha küçük ölçekli bir turizm faaliyeti oluşturmak yer almaktadır. Hatta en önemli paydaşlardan olan yerel halkın karar verme sürecinde aktif olması, çevrenin korunması, sürdürülebilirlik ilkelerinin gözetilmesi ve özellikle de yerel halkın çıkarlarının korunması bakımından önem taşımaktadır. Yavaş şehirler ve yavaş turizm hareketi ile tarih ve kültür zenginliği olan yerleşimler belirlenerek korumaya alınabilmeleri sağlanmakla birlikte, yerel potansiyellerini gösteren bu alanlar süreç içerisinde uluslararası ve ulusal arenada da değer kazanmaya başlar. Böylece yörenin ekonomisini geliştirip çevre farkındalığı olan kalkınma planlarını da teşvik eder (Ünal ve Zavalı, 2016). Bu bağlamda bir yerleşimin yavaş şehir statüsü kazanması tüm doğal ve kültürel öğelerinin ve dokusunun, hem yöre halkı, hem de ziyaretçilerin mutlu olup zevk alabilecekleri bir hız ile şehri yaşaması demektir. Tüm paydaşlar tarafından oluşturmanın olmadığı, andan zevk alınabildiğinin farkındalığının sağlanmasıdır. Günümüzde teknolojinin koştugu, yetişmek içinde küreselleşen dünyada insanların mücadele verdiği süreç de yaşam kalitesinin arttırıldığı, durup düşünme imkânının sağlandığı mekânlardır. Sanayileşmenin ve modernleşmenin etkilerinden uzak, kalmış birçok küçük yerleşmeler sosyo-ekonomik anlamda da az gelişmekte, nüfus kaybetmekte, kabuğunu kırmakta zorlanmaktadır. Yine sanayileşme ve modernleşmenin geliştiği şehirler ise alt yapı, ulaşım, eğitim, istihdam gibi etkenler nedeniyle çekici hale gelmektedir. Böylece göç alan olduğu kadar göç veren yerleşmelerde de yerellik sağlanamamakta ve riskler yaşanmaktadır (Yılmaz vd., 2016: 1; Radstrom, 2011: 91). Dolayısıyla yavaş şehir ve sürdürülebilir turizm uygulamaları bu yerleşmelerde yerel kalkınmanın en önemli lokomotifi olabilmektedir. Ayrıca günümüzde yerel yöneticiler de yavaş şehir hareketine ilgi duyup, istekli olarak yerleşimlerinin yerel kalkınma ve ekonomilerine katkı sağlayacağı düşüncesi ile hareket etmektedir.

Türkiye’de özellikle sanayi bölgelerinden ya da büyük şehirlerden uzak olan mekânlar yerel ürünlerine, özel kutlamalarına, mutfaklarına, halk oyunlarına, konut mimarisine ve hatta konukseverliğe kadar tüm geleneksel kimliklerini koruyabilmektedir. Araştırma alanı olan Andırın ’da geçmişten günümüze kadar korunmuş ve bozulmamış doğal çevresi, tarihi, kültürel zenginlikleri, bakir özgün yapısı, yavaş ve huzurlu şehir dokusu ile bu anlamda Akdeniz Bölgesinde Kahramanmaraş’a bağlı bir yerleşimdir. Çalışma bu yerleşmenin doğal ve beşeri coğrafya özelliklerini, bu kentsel dokunun yavaş şehir kriterleri dâhilinde örtüşen noktalarını belirleyerek, süreç içerisinde yavaş şehir ağına üye olabilirdiğini ortaya koyabilmek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Günümüz şartlarında Andırın ’da var olan yavaş şehir potansiyelini ve süreç içerisinde gerçekleştirilebilecek olan çalışmaları ortaya koyabilmek için toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel tarama benzerlik gösteren verilerin belirli temalar ve kavramlar etrafında bir araya getirilip, bunların anlaşılır biçimde çözümlenmesi sürecini oluşturmaktadır (Şimşek, 2012). Andırın ’nın barındırdığı doğal ve kültürel öğeleri sebebiyle bu ağa katılabileceği düşüncesiyle yola çıkılmış, yerleşmenin coğrafi potansiyeli, kentsel alt yapısı, şehirde uygulanan ve uygulanacak olan projeler incelenmiştir. Şehrin yavaş şehir statüsüne üyeliğinin sağlayacağı hem ekonomik hem de ekolojik katkılar göz önüne alınmıştır. Çalışma alanı ve yavaş şehir çalışmaları ile ilgili literatür taraması yapılmış,

şehrin doğal ve beşeri öğeleri ile yörenin fırsatları ve tehdit oluşturan unsurları belirlenmiştir. Yavaş şehir ana başlıkları olan altyapı politikaları, çevre politikaları, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim, kentsel yaşam kalitesini artırıcı teknolojiler ve araçlar, sosyal uyum faaliyetlerine ve projelerine destek (ortaklık) durumu, turistik, tarımsal, esnaf ve sanatkârlara dair politika kriterleri üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Yavaş şehirlerin birbirlerine benzer özelliklerinin dışında her şehir kendine özgü yapıları, dokuları ve kültürleri bünyesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla genel kavramlar dışında Andırın 'da şehrin kendi özgün yapısı ve stratejilerine uygun olarak Cittáslow kriterleri çerçevesinde projeler geliştirilebilme durumu incelenmiştir. Yavaş şehir hareketiyle yerleşmenin sürdürülebilir yerel kalkınması adına potansiyeli ve katkıları değerlendirilmiştir. Ayrıca arazide gezi, gözlem ve incelemeler yapılmış, Belediye, STK ve yerel halkla yapılan görüşmeler sonucunda Andırın 'nın yavaş şehir potansiyeli belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma ile ilişkili veriler İlçe Kaymakamlığı, Orman Müdürlüğü, Tarım Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Andırın Belediyesi, Esnaf ve Sanatkârlar Odası, Türkiye İstatistik Kurumu ve yerel gazete haberlerinden temin edilmiş, harita ve şekil olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Doğal Çevre Şartları

Yavaş şehir statüsünde incelenen Andırın ve çevresinin yükseltisi 118 m ile 2360 m'ler arasında olup güneyden kuzeye doğru kademeli olarak artmaktadır. Yörenin en yüksek yerini kuzeyde Kenger Dağı (2360 m) ve çevresi, en alçak yerini ise Aslantaş Barajı'nın çevresi oluşturmaktadır (Şekil 3). Andırın, Savrun, Başdoğan, Körsulu, Keşiş ve Ceyhan Nehri önemli akarsularıdır. Oldukça engebeli bir arazi yapısına sahip olmakla birlikte, orojenik ve epirojenik hareketler ile jeolojisi farklı tür ve kökündeki kayaların tektonik olarak bir araya gelen melanj serisinden oluşmuştur. Yörede Andırın kireçtaşları çamur taşı ve kumtaşı Kocaali, Aslantaş, Karataş ve Ballıkısık formasyonları ile Kırmızı Akdeniz, Kahverengi orman ve Alüviyal topraklar bulunmaktadır. Doğu Anadolu Akdeniz ve İç Anadolu bölgesinin birbirine yaklaştığı bir noktada yer alması ve yeryüzü şekillerinin de etkisi ile Akdeniz iklimi ile karasal iklimin geçiş kuşağında yer almaktadır. Yazlar sıcak ve kurak, kış mevsimi ise serin ve yağışlıdır. Yörenin kuzeyi güneyine oranla yaklaşık iki kat daha fazla yağış almaktadır. Akdeniz üzerinden gelen nemli hava kütleleri cephesel yağışların meydana gelmesine neden olmaktadır. Yöre topoğrafik şartlara bağlı olarak çevre yerleşmelerine göre daha fazla yağış almaktadır. Kahramanmaraş'ta yıllık yağış ortalaması 733,7 mm iken Andırın'da 1837,5 mm'dir. Yine Kahramanmaraş'ta 16,8 °C olan sıcaklık Andırında 12,4 °C'dir (<https://tr.climate-data.org>).

Yerleşme İran-Turan, Avrupa-Sibirya ve Akdeniz olarak üç fitocoğrafik bölgenin kesiştiği alan üzerinde yer aldığı için zengin bir flora ve faunaya sahiptir. Morfolojik özellikler ve yükselti bitki örtüsünün dağılışını etkilemiştir. Ardiç, meşe, menengiç, yabani zeytin, karaçalı, hartlap, tesbih, kızılçam, karaçam, köknar, sedir dışında, özellikle yağışın fazla olduğu alanlarda kayın, gürgen, kızılcık gibi Karadeniz iklimine has bitki türleri de bulunmaktadır (Demirci, 2010). Bu bitkilerden Andız ağacı servigiller familyasından, 10-15 m boyunda, 1-2 m çapta olan, 600-1800 m yüksekliklerde yetişebilen bir bitkidir. Pul yapraklıdır ve kışın yapraklarını dökmez. 2-2,5 cm çapında kozalakları vardır. Çok dik ve sarp, hafif asidik ve alkalın topraklarda yetişebilmektedir. İlaç, kozmetik, gıda ve mobilya sanayisinde çok yönlü kullanım alanları vardır. Kozalakları tespah yapımında, mantar ve böcek hastalıklarına karşı ve iç mekân mobilyası yapımında kullanılmaktadır. Odunundan katran çıkarılmaktadır. Özellikle ilçede meyvelerinden andız pekmezi elde edilmektedir. Kozakları içerdiği esansiyel yağ asitleri sayesinde antioksidan

özelliğe sahiptir. Bronşit, astım, basur hastalıkları, idrar yolu enfeksiyonlarının tedavisinde, balgam sökücü olarak kullanılmaktadır (Baytop, 1999).

Andırın orman işletme müdürlüğü ve Tema vakfı tarafından Alameşe mahallesinde Defne ağaçlandırması yapılmıştır. “Har” denen defne ağacının (*Laurus nobilis*) yaprakları toplanmakta (400-500 ton) satılmakta ve sabun yapımında kullanılmaktadır. Bitkinin yaprakları iki yıl arayla Andırın belediyesi tarafından ihale edilerek toplatılmaktadır. Kozmetikten gıdaya birçok alanda kullanılabilen bitkilerden yöre halkı büyük kazanç temin etmektedir (<https://kahramanmaras.tarimorman.gov.tr>). Ayrıca yörede tadı, aroması ve büyük ekonomik getirisi olan meşe ağaçlarının köklerine trüf mantarı aşılanıp “kral yiyeceği” denen mantar türleri yetiştirilmektedir.

Şekil 3. Andırın Lokasyon Haritası

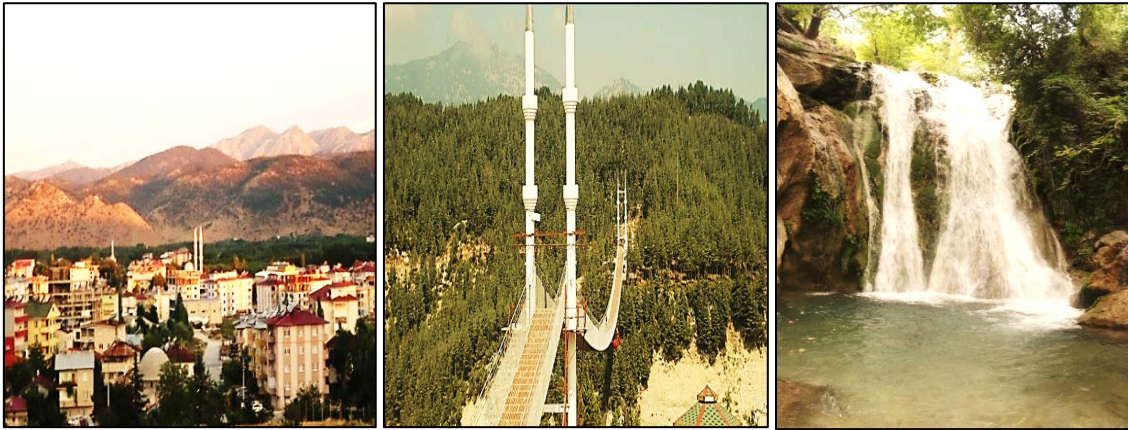
Andırın tıbbi ve aromatik bitkilerin yetişmesi bakımından zengin bir yöredir. Şifalı ağaçlar; defne, çam, katran, ardıç, andız, karadal, at elması vb. olmakla birlikte, şifalı otsu bitkiler ise biberiye, kekik, nane, ısırgan, tırşik, mentivar, yaban mersini, keven, saleptir. Bu ağaçların bir kısmı hammadde olarak pazarlanırken (defne gibi), bir kısmı da yerel ürünler (andız pekmezi, karadal ağacı) olarak pazarlanmaktadır. Daha çok tıbbi amaçla kullanılan ve birçoğu endemik olan bitkiler soğuk algınlığı, şeker hastalığı, böbrek taşı düşürücü, cilt rahatsızlıkları, ağrı kesici, öksürük gidericidir. Özellikle dağlarda yetişen Kızılcık kirazı şeker ve tansiyon tedavisinde kullanılmaktadır (Demirci, 2010). Yerleşme bulunduğu coğrafi konum ve birçok uygarlığa ev sahipliği yapması nedeniyle çeşitli yöresel lezzetlere sahiptir (Tırşik çorbası, sütlü çorba, katıklı

çorba döğme çorbası, tarhana çorbası, toğga çorbası, yayla çorbası, mercimekli çorba, niş bulamacı, tava, bulgur pilavı, yarma lapası, yumurta mıklası, patates sulusu, çılıbır, lepe, un bulamacı, sütlü bulamaç vb.).

Andırın'da Coğrafi işaretli bir ürün olan Tirşik bitkisi yetiştirilmektedir (Fotoğraf 3). Özellikle humuslu toprakta 650-1250 m yükseltide yetişen, 10-15 cm uzunluğunda, yabancı pancar olarak adlandırılan zehirli bir bitkidir. 17.03.2012'de Coğrafi işaretlerin korunması hakkındaki kanun hükmünde kararname ile "Coğrafi İşaretli Ürün" olmuştur. Daha çok Kasım-Nisan ayları arasında yetişmektedir. "Andırın doktoru" adı verilen Tirşik bitkisinin her derde deva olarak mayalanmak suretiyle çorbası yapılmaktadır (Demirci, 2010).

Körçoban Tabiatı Koruma Alanı

Andırın bulunduğu coğrafi şartlara bağlı olarak Yavaş şehir kriterleri açısından önemli kültürel ve ekonomik değerlere sahip bir yerleşmedir. Özel markalaşmış ya da markalaşabilecek öğeleri barındırmaktadır. 580 hektarlık bir alanda Körçoban tabiatı koruma alanı yer almaktadır. Alanda kuzeye doğru eğim artmakta, kahverengi orman topraklarının üzerinde, anıt ağaç niteliği gösteren yaşlı ve boylu ağaçlar, Toros karaçamı (*Pinus nigra*), Lübnan Sediri (*Cedrus*) ve Toros Gökarnı (*Abies*) türleri ile sincap, üveyik, gelincik, çakal, kurt, tavşan, tilki, yaban domuzu, kızıl geyik, ağaçkakan, karga, kertenkele ve yılan gibi fauna bulunmaktadır (<https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/kahramanmaras>).

Fotoğraf 1. Andırın İlçesi, Minareli Köprü ve Galgamaç Şelalesi'nden Bir Görünüm

Rekreasyon Alanları

Andırın Alanlı Mahallesi sınırlarında yer alan "Galgamaç Şelalesi" Toprakhisar Kanyonu'nun orta noktasında bulunmaktadır. Birinci kademe 5 m, ikinci düşüşte 15 m ile kayalar arasında bir kazan oluşturmaktadır. Bahar aylarında debisi yüksek olmakla birlikte her mevsim su taşımaktadır. Alanda yaklaşık 3-4 km'lik kanyon içi su geçişleri ve doğa yürüyüşleri yapılmaktadır. Yine Alanlı Mahallesi sınırlarında Uludere vadisi içerisinde yer alan "Göç Yolu Şelalesi" ulaşımı en kolay olan şelaledir. 15 metreden düşüp 3-4 koldan oluşmaktadır. Düştüğü yere zamanla dev kazanı oluşturmuştur. Efiğazlı mahallesi sınırları içerisinde yer alan "Güncik (Kildenlik) Şelalesi" Çatak Deresi üzerinde (Fotoğraf 1) Andırın'a 8 km uzaklıktadır. 2-3 m ye ulaşan çağlayanları ve göletleri vardır. Suyu mevsimsel sıcaklıkta olduğu için ziyaretçiler yüzebilme üzerinde botlarla dolaşabilmektedir. Ayrıca Kargaçayırı mahallesinden Karasu mevkiine kadar yaklaşık 5 km'lik alan, 700 m yüksekliğinde köknar, kızılçam ve sedir ağaçlarına

sahip olan “Değirmen üstü kanyonu” boyunca yer alan mağaralar dağcılarının dinlenme alanlarıdır (<http://www.andirin.gov.tr>).

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Şartları

Andırın çok eski dönemlerde Çukurova'nın doğu bölümünü İç Anadolu bölgesine bağlayan tarihî yol (Akyol) güzergâhında, Dulkadiroğullarında iki yüz yıl kalmış, 1515’de Osmanlı İmparatorluğu sınırlarına dahil edilmiştir. Kahramanmaraş merkeze yaklaşık 70 kilometre uzaklıktadır (Fotoğraf 1). 1997’de 39.713 olan nüfusu 2000 yılına gelindiğinde azalmaya başlamıştır. Yöre halkına yeterli istihdam sağlanamaması nedeniyle çevre il ve ilçelere göçler olmuştur. 2017’de 32.998’e, 2020 yılında 32.377’ye düşmüştür. Nüfus yoğunluğu ise 21 kişidir (TÜİK, 2021). Yörede kentsel fonksiyonlar belirli ölçüde gelişmiş olmakla birlikte, hala kırsal yapı ve kır ekonomisi hâkim durumdadır. Yükselti toprak şartları, eğim, bakı, bitki örtüsü, iklim, su kaynakları gibi fiziki coğrafya unsurlarının yanında nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerin işlenişindeki değişim arazinin kullanım durumunu belirlemektedir. Bunların dışında sürdürülebilir bir arazi kullanım için beşeri coğrafya anlamında planlamaların da yapılması gerekmektedir (Karademir vd., 2020).

Fotoğraf 2. Rüzgâr Santrali, Haştırın Kalesi ve Aslantaş Baraj Gölü

Kaleler

Kahramanmaraş’taki 32 kalenin 27’si Andırın ’da bulunmaktadır. Kaleler Adana il sınırından başlayıp Andırın-Göksun-Afşin’e doğru uzanan kuzeyden güneye bir hat üzerinde dizilmiştir. Hatta şehre yerel halk “kaleler şehri” adını vermiştir. Andırın, Çukurova (Kilikya) bölgesiyle bağlantılı olması nedeniyle stratejik bir konuma sahiptir ve tarih boyunca büyük askerî hareketlere sahne olmuştur (Alameşe (Babikli), Anacık, Azgıt, Beyoğlu (Çürük), Bössek (Tuğluca), Boynu öğünlü, Burun önü (Çöğdür), Bülen, Büveme, Coççalar (Çinkırlı), Çebiş, Çuhadarlı (Keçibucu-Mitel), Haştırın, Hisar, Kabakoz, Kale boynu, Kale kısığı, Keleşli, Torlar/Tatarlı/Tahirli Kalesi). Bunlar genellikle IV. yüzyılda Roma Dönemi’nde ve 395 yılından XI. yüzyılın sonlarına kadar Bizanslılardan kalmış olan, zaman zaman Selçuklular ve Osmanlıların onarmış oldukları, karakol ve gözetleme kulesi olarak kullanıldığı tarihi kalelerdir. Ayrıca Fındıklı Kavak mevkiinde Kızıl Manastır denen bir kilise harabesi, Sarımsak dağı eteklerinde Fenkte kilise kalıntıları, Sumaklı’da manastır, Roma dönemime ait Efiragızlı’da büyük bir köşk kalıntısı, tarihi camiler, Roma Hamamı, Hititler döneminden kalma Andırın Seddi (Tapır beli sur duvarı), Roma dönemine ait Har boğazı Köprüsü önemli eserler arasında yer almaktadır (<https://ansiklopedi.ksu.edu.tr>).

Enerji Santralleri

Andırın 'da 2015'de Alanlı Mahallesi bölgesinde ticari amaçlı olarak Kabaktepe-Kıran Tepe'de Kale Enerji firması tarafından Dilek rüzgâr enerji santralleri kurulmuştur. Bu santral Türkiye'nin 73. büyük rüzgâr enerji santrali'dir. 24 megawatt gücüyle Türkiye'nin 365. Maraş'ın 14. büyük enerji santrali konumundadır. RES'te her birinin gücü 2,4 mw olan 10 adet Nordex (N117/2400) tipi rüzgâr türbini vardır. Dilek Rüzgâr Enerjisi Santrali 78.743.000 kilovat-saat elektrik üretimiyle 23.789 kişinin günlük ihtiyacını, konut, sanayi, çevre aydınlatması, resmi daire gibi tüm elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayabilecek kapasitededir (<http://www.kmtso.org.tr>; Fotoğraf 2). Andırın ilçesinin 20 km güneyinde Ceyhan nehrinde, sulama, taşkından koruma, enerji üretimi amacıyla kullanılan "Aslantaş Barajı" bulunmaktadır. Baraj gövdesi Osmaniye ili sınırları içerisinde. Toprak dolgu tipi olan baraj kamu sektörüne ait Elektrik Üretim A.Ş. tarafından işletilmektedir. 138 MW güç kapasitesindeki hidroelektrik santralde yılda 569 GWh elektrik üretimi yapılmakta ve 149.849 hektar alan sulanmaktadır. Baraj gölünde balıkçılık faaliyetleri yanında rekreatif faaliyetlerde yapılmaktadır. Yeşilova bölgesinde ilçenin çukur Ovası olan erkenci "okitsu" türü mandalina yetiştirilmektedir. Lokal alanlarda ise zeytin üretimi de yapılmaktadır (<https://ansiklopedi.ksu.edu.tr>) (Fotoğraf 2). İlçede Linyit, Talk ve küçük çaplı mermerler görülmekte, ama üretimi yapılmamaktadır.

Yaylacılık Faaliyetleri

Andırın taşınmış olduğu coğrafi özellikler ve tarihi dönemler içerisinde bir geçiş yeri olması nedeniyle sürekli yaylacılık faaliyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Çünkü şehrin özellikle kuzey ve kuzey doğusu yükseltisi ve yıllık almış olduğu ortalama yağış nedeniyle Karadeniz bölgesini aratmamaktadır. İlçe bölgenin Karadeniz'i olarak anılmaktadır. "Beşbucak, Altınboğa, Çokak, Halbur, Kümbetir, Meryemçil, Mazgaç, Kırksu, Başkonuş, Akifiye, Kuyucak yaylası" gibi birçok yayla bulunmaktadır. İklimsel konfor sayesinde yörede Mayıs-Eylül aylarında Adana, Kadirli, Ceyhan ve Osmaniye'den yaylalara gelinmektedir (<https://ansiklopedi.ksu.edu.tr>). İlçede soğuk su pınarlarının yer aldığı Kırksu yaylası gibi piknik ve rekreasyon alanları da yer almaktadır. Çınar Geçidi mesire alanında kamp, traking, bisiklet parkurları yapılmış, doğa yürüyüş alanları açılmıştır. Yine Onikişubat ile Andırın arasında yer alan "Başkonuş yaylasında" geyik üretme istasyonu ve orman içi dinlenme tesisleri yer almaktadır. Yayla A tipi mesire alanı olup, köknar, meşe, sedir ve ardıç ağaçları ile sümbül ve salep gibi birçok endemik bitki bulunmaktadır. Elektrik, yol ve çevre düzenlemesi olan alanda, spor alanları, sosyal tesisler, bungalov evler, çadır, kamp, karavan, piknik alanları yer almaktadır.

Andırın Belediyesinin yapmış olduğu "Minareli köprü" sergilemiş olduğu görsel şölen nedeniyle çevre il ve ilçelerden ziyaretçi çekmektedir. Bu köprü C tipi mesire alanı içinde toplam 220 bin m² bir alanda 100 m yükseklik 360 m uzunlukta bir vadi üzerinde kurulmuştur (Fotoğraf 1). Andırın 'da Anadolu şehirlerine ait olan, evlilik ve ölüm adetleri, aşure günü etkinlikleri, 12 Şubat kurtuluş bayramı etkinlikleri, güncel oyunlar, halaylar, davul-zurna eşliğinde oynanan oyunlar, ağıtlar, efsane anlatımları günlük yaşam içinde devam etmektedir. Belediye tarafından "Andırın'da Yaşam" temasıyla "1.Ulusal Fotoğraf Yarışması" (24 Kasım 2021) düzenlenecektir. Yörede iş imkânlarının yöre nüfusunu beslemekten uzak olması nedeniyle okumak ve bir meslek sahibi olmak zaruri bir durum almıştır. Dolayısıyla göç olayı yaşanmaktadır. İlçede eğitim düzeyinin oldukça yüksek olması (% 95) da bu durumun bir sonucudur. 2020 yılında başlayan Covid-19 Pandemisi nedeniyle İl Umumi Hıfzıssıhha Meclis kararları eksiksiz bir şekilde ilçe ve mahallelerde uygulanmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

Yerleşmede ekonomi tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile orman işletmeciliği adına gelişmiş küçük sanayi işletmeleri ve hizmet sektörüne dayanmaktadır. Andırın 'da ailelerin büyük bir kısmı tarımsal faaliyetlerle uğraşmakta ve daha çok bahçe tarımı ile kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik üretim yapmaktadır. Anacık Kargaçayırı, Gökahmetli, Haştırın, Yeşilova Beşbucak, Geben, Akgümüş, Bektaşlı, Kumarlı, Akçakoyunlu, Alameşe ve Darıovası mahallelerinde ise modern tarım faaliyetleri ile ticari amaçlı tarım uygulamaları yapılmaktadır. Buğday, nohut, pamuk, karpuz, yerfıstığı, çilek, kiraz, fındık ve ayçiçeği, domates, karpuz turp yaygın olarak yetiştirilen ürünlerdir. Hatta Aslantaş Barajı dolaylarında iklim ve topoğrafya şartlarına da bağlı olarak lokal alanlarda hurma, turuncgiller ve zeytin üretilmektedir. Devlet su işlerinin yaptığı sulama kanalları ile 40.000 dekar arazi sulanmaktadır. 106.549 dekarda tahıllar ve diğer bitkisel ürünler, 28.066 dekarı nadas, 2.150 dekarı sebze bahçeleri, 29.198 dekarı meyveler ve baharat bitkileri yetiştirilmektedir (<https://www.dogaka.gov.tr>). Yörede daha çok ahır hayvancılığı ile süt üretimi yapılmakta, yaylacılık faaliyetleri içinde küçükbaş hayvan yetiştirilmektedir. İlçe Tarım Müdürlüğü'nün denetimleri ile Karaçayırı, Yeşiltepe ve Darıovası mahallelerinde boğa yetiştirme üniteleri kurulmuştur. Yerli ve kültür ırkı boğalarla ıslah çalışmaları yapılmaktadır. Küçükbaş hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerini geliştirmek için yöre halkına kredi olanakları sağlanmıştır. Balık ihtiyacı ise Aslantaş baraj gölü, Karasu, Körsulu, Haştırın, Akifiye ve Kızıloluk akarsuları üzerinde kurulan alabalık tesislerinden karşılanmaktadır (<http://www.andirin.gov.tr>). Çığışar ve Çokak mahallelerinde İlçe tarım müdürlüğü tarafından 100 hektarlık bir alana kiraz bahçeleri oluşturulmuştur (Fotoğraf 3). Genellikle 15 Temmuz-10 Ağustos arasında hasat edilmektedir. 1650 rakımlı Torosların güney yamacında, Türkiye'nin en son kiraz hasadı yapılan bir bölgesidir. Kaliteli, lezzetli ve aromalı kirazlar üretilmektedir. Son 10 yıla kadar geçimlerini hayvancılıkla sağlayan yöre halkı artık yılda 8 bin ton kiraz üretmekte, % 70'ini ihracatçı firmalar aracılığıyla hem Avrupa ülkelerine hem de Irak ve Rusya'ya ihraç etmektedir. İlçede Kiraz Üreticileri Birliği kurulmuş olmakla birlikte, yaklaşık 3 bin kişiye istihdam sağlanmaktadır (Candemir, 2015). Andırın kirazı için coğrafi işaretli ürün başvurusu yapılmıştır. İlçede son yıllarda özellikle organik olarak seralarda yapılan çilek yetiştiriciliği de kadın girişimcilere geniş bir istihdam alanı olmuştur. Ayrıca Kızılçık (dağ) kirazı da yerel bazda üretilmekte, reçeli yapılmaktadır.

Kültür Yapısı

Andırın halk şiirinin, mâni, türkü, ağıt gibi anonim çeşitleri ile halk şairlerinin uğrak yeridir. Bölgede Kahramanmaraş edebiyat şehri olarak anılmaktadır. Hatta bu konuda UNESCO'ya başvuru çalışmaları süreç dahilindedir. İlçe 'de 1984-1994 yıllarında Andırın Postası gazetesinin edebiyat eki olan "İkinci yazıları" dergisi, Anadolu'nun bir taşra kasabası olan şehirden çıkıp Türkiye genelinde de ses getirmiştir. Anadolu dergiciliği açısından da büyük önem taşımaktadır (Alver ve Boz, 2017). Günümüzde Andırın Belediyesi tarafından Millet kıraathanesi yapıлып Edebiyat ve şiir günleri düzenlenmiş ve ikinci yazıları dergisinin tıpkıbasımı yapılmıştır.

Ticaret faaliyetleri ve hizmet sektörü daha çok yerleşmenin merkezinde gelişmiştir. Ticari kuruluşların çoğu mikro işletmeler şeklindedir. Küçük sanayi ve imalathaneler bulunmaktadır. Bir tarafı Torosların zirvesi diğer tarafı Çukurova olan Andırın 'da Devlet hastanesi, Belediye, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu, Çok Programlı Lise, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve birçok ilkokul bulunmaktadır. İlçe yer şekilleri bakımından dağlık ve engebeli arazilerin olduğu bir topografyada bulunduğundan ulaşım faaliyetlerinde bazı engeller bulunmakta iken, günümüzde yol yapım çalışmaları nedeniyle bu sorunlar giderilmektedir. Kahramanmaraş havaalanına 75 km, uzaklıktadır. Mahallelerin yolları daha çok

ham yol olmakla birlikte, yerleşmenin birçok cadde ve sokakları ise parke döşemeli ve asfalt yollardan oluşmaktadır. Mahallelerde yol yapım çalışmaları ve çevre düzenlemeleri devam etmektedir. İlçe terminali hem çevre mahallelere hem de il ve ilçelere durak olarak kullanılmaktadır. Restoran olarak küçük işletmeler yer almaktadır. Çok büyük alışveriş merkezleri bulunmaz. Trafik çok yoğun olmamakla birlikte özellikle yaz mevsiminde yaylalara gelen insanlar nedeniyle trafik yoğunluğu görülmektedir. GDO'lu olmayan ürünler kullanılmaktadır. Hatta sadece organik ürünlerin satışının yapıldığı küçük halk pazarları kurulmaktadır. Yerel halk ürettikleri ürünleri Çarşamba günleri Belediyenin önünde kurulan yerel pazarlarda satmaktadır. Bu satışı da daha çok kadınlar yapmaktadır.

Fotoğraf 3. Akçakoyunlu Mahallesinde Kilit Parke Yapımı, Tırşik Bitkisi ve Çiğşar Kirazı

Andırın'ın yavaş şehir olabilmesi için güçlü tarafları olmakla birlikte bunu zorlaştırabilecek zayıf yönleri de bulunmaktadır. Yerleşmede iklim ve yağış koşullarına bağlı olarak mera hayvancılığı gelişmemiştir. Daha çok ahır hayvancılığı yapılmaktadır. Göl ve akarsu potansiyeli yüksek olmasına rağmen balıkçılık yeterli düzeyde değildir. Her ne kadar orman ilçe ve bölge müdürlükleri yoğun çalışmalar yapsa da tarla açılması, keçilerin ormanlarda otlatılması, kırsal alanlarda ısınma amaçlı kullanmak için bilinçsiz olarak ağaç kesimleri, yangınlar gibi nedenlerle orman tahripleri görülmektedir. Kış ve ilkbahar mevsiminde yağışların artması ile yöre toprakların büyük kısmı toprak kayması, su erozyonu, sel nedeniyle toprak kayıplarına sebebiyet vermektedir. Gürbüz vd., (2011)'in çalışmasında sezonda yaylalarda nüfusun artmasına bağlı olarak evsel katı ve sıvı atıkların çok önemli çevre sorunlarını oluşturduğu ifade edilmiştir. Yine ilçede yoğun bir yayla baskısı bulunmaktadır. Yaylacılık faaliyetlerinin imarlı, planlı, yerleşim şeklinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İlçe Doğu Anadolu fay sisteminin kuzey kolu olan Misis-Andırın kuşağında yer almaktadır. Dolayısıyla birinci derece deprem kuşağındadır.

Andırın'ın Cittaslow Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi

Araştırmada Yavaş şehir kriterleri çalışmanın boyutu düşünülerek ana başlıklar olarak verilmiştir. Andırın'daki mevcut potansiyel durum ve gerçekleştirilecek olan projeler değerlendirilmiştir.

Çevre Politikaları

Andırın 'da hava ve içme suyu kirliliği sorunu bulunmamaktadır. Lakin doğal gaz şebekesi olmadığı için kış mevsiminde ısınmada odun ve kömür gibi katı yakıtlar kullanılmaktadır.

Dolayısıyla bu durum kışın çok nadir bir miktar hava kirliliği görülmesine sebebiyet vermektedir. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararıyla ilçe doğal gaz dağıtım bölgesine alınmış olup ilçenin en büyük projelerinden birisidir (<https://www.marasgundem.com.tr/kahramanmaras/andirinda-dogalgaz-calismalari>). İlçe' de suyun bol olması içme suyu problemi yaşanmasını önlemekte, su şebekelerinin düzenli olarak kontrolleri yapılmaktadır. Andırın 'da kaynak suyu (915,169 m³/yıl) ve kuyu suyu (78,568 m³/yıl) olarak su şebekeleri bulunmaktadır. Sulara düzenli olarak klorlama yapılmakla birlikte, içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır (<https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/kahramanmaras>). Dilek rüzgâr enerji santralleri (RES) projeleri sayesinde hem fosil yakıtlar yerine ucuz ve temiz enerji elde edilmiş, hem de yörede kişi başına düşen gaz emisyonları azaltılmıştır. Hatta yöre halkına istihdam sağlanarak hayat standartlarının yükseltilmesi sağlanmıştır. İlçe'nin fazla nüfuslu olmaması ve çevrede geniş orman alanlarının bulunması çevresel kirlilik ve çevre sorunlarının görülmemesini sağlamaktadır. Özellikle değişik tipteki ağaç çeşitleri ilçeyi bir oksijen deposu haline getirmiştir.

Kanalizasyon şebekesi için atık su arıtma tesisi bulunmamakla birlikte İlçe atık su arıtma tesisi çalışmaları Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından atık su arıtma projesi (2014-2023) içerisinde yer almaktadır. Proje ihaleleri yapılmıştır. İller Bankası Gaziantep Bölge Müdürlüğüne sunulmuş, 2019 yılı itibariyle kentsel atık su arıtma tesisleri için (KASKİ) projeleri onaylanmıştır (Çevre Durum Raporu, 2020). Belediyenin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu ile ilgili henüz bir proje yoktur. Gürültü ve Işık kirliliği sorunu olmamakla birlikte sadece ilçe merkezindeki ana caddede yaz döneminde özellikle yaylaya gelenler nedeniyle problem yaşanabilmektedir.

Yerleşmede enerji üretmek için kurulan ve faal olan hidroelektrik santralleri bulunmaktadır (Çevre Durum Raporu, 2020). Bunlar; Andırın Çayı üzerinde Kargılık Regülatörü ve HES, toplam enerji üretimi 71,00 (GWh). Andırın Suyu üzerinde Güneşli Regülatörü ve HES, 6,86 (GWh). Körsulu Çayı üzerinde Değirmen üstü Regülatörü ve HES, 114,26 (GWh). Andırın Çayı üzerinde Tayfun Kanal HES, 5,28 (GWh). Andırın Çayı üzerinde, Andırın Enerji Grubu, 105,66 (GWh). Andırın Çayı üzerinde Poyraz HES, 9,98 (GWh). Andırın Suyu üzerinde, Sazak HES, 30,01(GWh). Keşiş Çayı üzerinde Bulgurkaya Bendi ve HES, 9,32 (GWh). Keşiş Çayı üzerinde Damlasu Regülatörü ve HES, 31,07 (GWh)'dir. Bu yenilenebilir enerji kaynakları sayesinde doğaya karbon salınımı olmadan elektrik enerjisi elde edilmektedir. Kahramanmaraş merkez, Türkoğlu, Pazarcık ve Göksun ilçelerinde güneş enerjisi santralleri bulunmakla birlikte henüz Andırın 'da yoktur.

Altyapı Politikaları

Andırın 'da planlamalar yapılmış olmasına rağmen bisiklet yolu yoktur. Fakat şehir içinde motosiklet kullanımı yaygındır. Yerel halk ulaşımda otomobilden çok motosiklet kullanmaktadır. Trafikte özel taşıtlar kullanılmakla birlikte trafiğin toplu taşıma araçları kullanımı teşvik edilmektedir. Şehirde toplu taşıma güzergâhları bulunup otobüs durakları yer almaktadır. Ana arterlerde refüjler ağaçlandırılmıştır.

Engelli, hamile ve yaşlılar için Kamu binalarında engelliler için genel yönetmelikler gereği erişim kolaylığı sağlanmaktadır. Engelli vatandaşlara gerekli aletler temin edilmekte, kaldırımlarda mimari engeller kaldırılmakta ve ihtiyaçları karşılanmaktadır. Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından Kahramanmaraş-Andırın yolu arasını 10,5 kilometre kısaltacak olan Kahramanmaraş Andırın yolu Körsulu köprü projesi yapılmaktadır. Köprü yerel halkın günlük ziyaretlerinde iç turizm açısından da önem taşımaktadır. Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü'nün Orkay projesi kapsamında Andırın 'da orman köylülerine hibe destekli traktörler verilmektedir

(<https://www.google.com/amp/s/www.aksutvhaber.net>). Kilit parke yapım ve tamiratı işi projeleri belediye tarafından devam etmektedir.

Kentsel Yaşam Kalitesine İlişkin Politikalar

Şehirde kablolu ve kablosuz internet ağı bulunmaktadır. Covid-19 pandemisi nedeniyle hem Dünyada hem de Türkiye’de eğitim ve iş çalışmalarının evden yapılması nedeniyle ilçede alt yapı çalışmaları hızla sürdürülmektedir. Belediye hizmetleri internet vb. üzerinden duyurulmakta, internet tabanlı bir ağ oluşturulup bu ağın kullanılabilirliğinin sağlanması için planlar yapılmaktadır. E-belediye gibi interaktif uygulamalar konusunda çalışmalar yapılmaktadır (<http://www.andirin.bel.tr>).

Yerleşmede tarihi mekânların korunması ve kullanılması adına çalışmalar yapılmaktadır. Andırın kaleleriyle ünlü bir şehirdir. Kalelerin kayıt altına alınması ve restorasyon projesi Kültür ve Turizm Bakanlığı’na sunulmuştur. Azgıt, Haşırın ve Meyremçil kalelerinin restorasyonları için proje ihaleleri yapılmıştır (Fotoğraf 2). Bu kalelerin restorasyonu devam ederken, diğer kaleler de programa alınarak projelendirilmesi yapılmaktadır.

İlçede bir meslek yüksekokulu Devlet hastanesi, ilçe sağlık müdürlüğü, anaokulu ve kreşler vardır. Kütüphane, konferans ve etüt salonları olan 2000 m² Millet konağı hizmete girmiştir (<https://www.marasgundem.com.tr/kahramanmaras/andirin-millet-konagi>).

Yerel ürünlerin satışı için pazar alanları oluşturulmakta, atölyelerin korunmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Kiraz ve çilek gibi organik tarım ürünleri için projeler üretilmekte, hatta özellikle kadın üreticiler için ekstra destek çalışmaları sürdürülmektedir. Atölye konusunda Halk Eğitim merkezinin düzenlediği kurs hizmetleri bulunmaktadır. Yerleşmenin coğrafi şartlarına uygun olarak sosyal yeşil alanların ağaçlandırılması yapılmaktadır. Ayrıca Kamu konut yardımı konularında gerçekleştirilen politikalar ile yapı kooperatifleri ve TOKİ’ler tarafından toplu konut projeleri yapılmıştır.

Andırın kat yükseklikleri konusunda neredeyse homojen bir özellik gösterir. İlçede 2-3 den fazla kata sahip binaların sayısı oldukça azdır. Bunlar Hükümet Konağı, Belediye, Devlet hastanesi gibi kamuya ait binalardır. Bu binalarda kalorifer tesisatı bulunmakla birlikte ev olarak kullanılan binalarda bu sistem kullanılmamaktadır. Son yıllarda Yenimahalle ve Tufanpasa mahallelerinde 3-4 katlı bina sayıları artmıştır. Daha önceki yıllarda genellikle 2 katlı bahçe içerisinde müstakil yapılar yaygın olup, yörede insanlar bir kültür olarak evlerinin alt katını hayvan barınağı olarak, üst katını ise kendileri için ev olarak kullanmakta iken günümüzde bu kullanım sona ermiştir. Yörede geleneksel olarak kasap, manav, bakkallar, hayvan pazarı yer almaktadır.

Yerleşmede şehir silüetini bozan led tabela ve ışıklandırmalar bulunmamaktadır. Sürdürülebilir kentsel planlama konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı ile çalışmalar yapılmakla birlikte yetersiz olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yörede halk bu konular hakkında yeterli bir deneyime sahip olmamakla birlikte bilgilendirilmemiştir. Yerleşmede önemli bir kirleticinin olmadığı, atıkların çöp konteynırları ile taşındığı ve Belediye tarafından düzenli bir şekilde boşaltımların yapıldığı belirlenmiştir.

Tarımsal, Turistik Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

Yerleşmede el yapımı ürünlerin desteklenmesi için halk eğitim kursları açılmaktadır. Sergi türü etkinlikler yapılmakla birlikte yetersizdir. Bunun dışında başka çalışma yoktur. Tarımda yetiştirilen ürünler organik olduğu için GDO’nun yasaklanmasına adına herhangi bir girişim

yoktur. İlçede üretilen organik ürünlerin çevre il ve ilçelerde satışı (Tirşik, Andız pekmezi, Çiğşar kirazı vb.) yapılmaktadır. Başkonuş yaylasında sedir ve ardıçtan yapılmış olan orman evleri turistlerin hizmetine sunulmuştur. Minareli köprü ve rekreasyon alanı çevre yerleşmelerinden turist çekmektedir. Yerleşmede haftanın belli günlerinde kurulan yerel organik ürünlerin satıldığı ve satışını daha çok kadın üreticilerin yaptığı pazarlar bulunmakta, bu günlerde pazar alanı araç trafiğine kapatılmaktadır. Özellikle bu dönemlerde yerleşmede otopark problemi yaşanmaktadır. Yörede esnaf ve köylünün satmış oldukları malların fiyatları rayiç bedellerindedir. Çevre il ve ilçelere göre fiyatların uygun olduğu belirlenmiştir.

Yerleşmede ancak yerli halkın ihtiyaçlarına cevap verebilecek olan iş alanları gelişmiştir. Ticaret alanları kuzeyde Göksun Caddesi üzerinde, batıda hükümet konağı ve Belediye binasına doğru, güneyde ise terminale doğru gelişme göstermiştir. Kadirli ve Göksun ilçesi çıkışlarını oluşturan Hükümet Caddesi ile Göksun Caddesi ticarethanelerin gelişme gösterdiği alanlardır. Kiraz ve elma için 1500 ton kapasiteli soğuk hava depoları bulunmaktadır. Tarım ilçe müdürlüğü tarafından mera ıslah ve amenajman projeleri hazırlanarak uygulanmaktadır. Andırın 'da 57 yerleşim biriminin 16'sının merası vardır. Tespit edilen mera alanı 1,989.348 dekadır (<http://www.andirin.bel.tr>). İlçe 'de apart oteller ve bir adet üç yıldızlı otel bulunmaktadır. Otel kapasitelerinin arttırılması için yeterli girişimler yoktur. El sanatları ve zanaatlarının korunması konusunda herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Yörede yer alan doğal ve tarihi unsurların (Kale, kilise hamam, köprü vb.) bilinirliği arttırılırsa yoğun bir turist potansiyelinin oluşabileceği belirlenmiştir.

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Andırın 'da akraba, komşu, eş- dost olarak bir araya gelinip düğün dernek, hayır işleri yapılmaktadır. Anadolu'da yer alan hoşgörü, hayırseverlik ve misafirperverlik bu yerleşmede de hala devam ettirilen kültürel unsurlar olduğu için yerel belediye tarafından bir çalışmaya gerek olmadığı düşünülmektedir. Fakat bu konularda yöre halkına çeşitli kurs ve seminerler verilme girişimleri bulunmaktadır. Esnaf ve sanatkârların farkındalıklarını arttırmak için eğitimler, çalışmalar yapılmakla birlikte, yeterli sonuçların henüz elde edilemediği belirlenmiştir. Gerek istihdam yetersizliği, gerekse çevre il ve ilçelerin çekiciliği nedeniyle göçlerin olması Kahramanmaraş Adana ve Osmaniye ile olan yoğun sosyo kültürel ve ekonomik ilişkilerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

Sosyal Uyum

Yerleşmede gençlerin istihdamı için KOSGEB destekli girişimci eğitimleri verilmektedir. Fakat çocuk bakımı, engelli kişilerin topluma adaptasyonu konusunda yapılan bir çalışma belirlenememiştir.

Yörede okuma yazma oranı %96,7 gibi çok yüksek bir orana sahiptir. İlçe 'de süreç içerisinde istihdam sağlanamaması nedeniyle yurtiçi ve yurt dışı göç yaşanmaktadır. Hatta yaz döneminde çevre il ve ilçelerden yaylalara gelen ve buralarda konaklayan nüfusun büyük bir kısmı Andırın nüfusuna kayıtlıdır. Ortaöğretim öğrencileri için okul servisleri bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları yeterli değildir. İlçede halı sahalar bulunmaktadır. 1987'de kurulan amatör ligde mücadele veren Andırın Yeşildağ Spor Kulübü ve sahası hizmet vermektedir.

Ortaklıklar

Kültürel fonksiyonlar içerisinde değerlendirilebilecek festivaller Andırın için önemli zenginliklerdendir. Tırşık festivali ve ayva günü etkinlikleri yapılmaktadır. Düzenli olmasa da bazı yıllar Çiğşar yaylasında Kiraz festivali düzenlenmektedir. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin Etüt ve Projeler Dairesi Başkanlığı tarafından 9.000 m²'lik Çınar Geçidi parkı hizmete açılmıştır. Çınar Geçidi dinlenme parkında sünnet şölenleri ve eğlenceler düzenlenmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yavaş şehir felsefesi yaşam kalitesini arttırmak, kültürel özelliklerin kaybolmasını önlemek amacıyla İtalya'da ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılan bir hareket olmuştur. Sürdürülebilirliği olan kaliteli bir yaşamın günümüz düzeninde nasıl gerçekleştirilebileceğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Bu hareket yerel kültürü korumakla kalmayıp bölgeler arasında kalkınma dengesini de sağlayabilmektedir. Yavaş şehir küreselleşmenin sürdürülebilir mekânları yok etme sürecine karşı olarak oluşturulmuş bir harekettir. Bölgesel ve yerel bazda çevresel problemlerin çözülmesinde yeterli bir çözüm yolu olmamakla birlikte çözüme giden yolda oldukça etkili olacağı aşikârdır. Gelecekte sürdürülebilir bir dünya için yavaş şehir hareketi büyük önem taşımakla birlikte, özellikle şehirlerin özgün değerlerini korumaları, daha yaşanabilir mekânlar oluşturmaları, doğal tarihi ve kültürel zenginliklerini koruyup bunları yeni nesillere ulaştırılmasını sağlamaları açısından da değer taşımaktadır. Türkiye'de yavaş şehir olan ya da aday olan şehirlerin gerekli ölçütleri tamamlaması için dosyalarını hazırlarken mevzuatlara dikkat edip eksik olan kısımlarının devlet teşvikleri ile desteklendiğinin bildirilmesi önem arz etmektedir (Acuner ve Acuner, 2018). Böylece yerel halkın bu felsefeye karşı farkındalıklarının, gelirlerinin ve yaşam kalitelerinin artacaktır. Çünkü sadece kriterler nedeniyle standart oluşturmak dışında kriterleri sağlamak için yerel şartlarda şehre özgün olan yolların bulunması sürdürülebilir yerel kalkınma ve turizm açısından büyük önem taşımaktadır. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de bu ağa üye olan 18 ilçe bulunmaktadır.

Günümüzde hem dünyada hem de Türkiye'de küresel anlamda sıcaklık değerlerinde artışların görülmesi insan hayatında büyük bir sorun olarak algılanmaya başlanmıştır. Andırın ise bulunduğu coğrafi konumu, yükseltisi barındırdığı bitki çeşitliliği nedeniyle henüz bu olumsuz yapıdan uzak bir yerleşmedir. İklimi, doğal ve tarihi varlıkları kendine özgü yerel kimliği ile alternatif, doğaya uyumlu projelerin gerçekleştirilebileceği bir mekândır. Kahramanmaraş iline bağlı Akdeniz bölgesinin kuzey doğusunda yer alan 32.377 nüfuslu orta ölçekli bir şehirdir.

Coğrafi yapısı Andırın'ı çekim merkezi haline getirmeye başlamıştır. Andırın bol su kaynakları, zengin bitki örtüsü, farklı iklim özellikleriyle çevre yerleşmelerine göre coğrafi anlamda önemli bir yerleşim alanıdır. Keçilerin ormanlarda otlatılması, mera sıkıntısı, kırsal alanlarda ısınma amaçlı kullanmak için bilinçsiz olarak ağaç kesimleri, yangınlar gibi nedenlerle orman tahripleri, sel olayları, su erozyonu gibi olumsuzlukları olan bir yerleşme olmakla birlikte, olumlu fırsatlar anlamında da büyük bir potansiyele sahiptir. Geçmişten günümüze tarihi yollar üzerinde bulunması nedeniyle tarihi eserleri, kadim tarihi, kaleleri, Anadolu dergiciliğinin önemli bir mekanını oluşturması, kaleleri, minareli köprüsü, coğrafi işaretli ürün olan tırşık bitkisi, organik kiraz ve çilek üretimi, Andız ağacı, zengin flora ve faunası, tıbbi ve aromatik bitkileri, rekreasyon alanları, Aslantaş baraj gölü, akarsuları, şelaleleri, tabiatı koruma alanları, yaylaları, ünü yöreye duyulmuş olan çiğşar kirazı, yaylaları, yöresel ürünleri ve yemekleri, rüzgar enerji santralleri (RES), hidroelektrik santralleri (HES), festivalleri ile çevre yerleşmelerinden farklılaşan nadide

bir mekan olduğu belirlenmiştir. Yörenin ulusal ve uluslararası ölçekte tanınırlığının sağlanması ile orta ölçekte sürdürülebilirliği olan bir yaşam alanı olmaya devam edecektir.

Andırın 'da yavaş şehir kriterleri doğrultusunda kentsel yaşam kalitesi, çevre, altyapı, tarım ve turizm politikalarında eksiklikler olmakla birlikte, yerel halkın misafirperverlikleri, sosyal uyumları, alınan eğitimler sayesinde oluşturdukları farkındalıkları ve mevzuatlar konusunda da devletin desteği sayesinde gerekli projeler geliştirildiği takdirde kendine özgü yerel kimliği ile yavaş şehir statüsünde bir mekân olabileceği düşünülmektedir.

Andırın'da yaz mevsiminde yoğun olarak gözlemlenen yaylacılık faaliyetleri imarlı, planlı, yerleşim şeklinde gerçekleştirilebildiği takdirde yörede üretilen tarımsal ürünler buralarda da tüketilebilecek ve yerel halkın ekonomik girdileri artacaktır. Körçoban tabiatı koruma alanının çevresinde yer alan mahallelerde doğal düzeni korumak şartıyla ve belirli kurallar dahilinde konaklama amaçlı pansiyon ve kahvaltılık mekânları oluşturularak yerel ürünler ziyaretçilere sunulup pazarlama imkânı sağlanabilecektir.

Yavaş şehir gibi unvanlar şehirlerin markalaşma sürecine önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca yerleşmelerin bozulmadan turizm gelirleri sağlanmasına neden olmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de görülen yavaş şehir hareketi de gün geçtikçe yayılmaktadır. Andırın 'da sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için yerel yönetimler desteklenmeli ve yavaş şehir hareketinin yaygınlaştırılması için bilinçlendirilmelidir. Çalışma alanının yavaş şehir olma anlamında çok önemli doğal, beşeri, ekonomik ve kültürel coğrafya potansiyeline sahip olduğu belirlenmiştir. Lakin yavaş şehir olma yolunda geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi gereken politikalar ve projeler bulunmaktadır.

Yerleşmede yavaş şehir kriterlerini yerine getirilmesi ve birliğe katılım için, il ve ilçe düzeyinde etkin olacak paydaşlar olan Valilik, Kaymakamlık, Belediye, Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Üniversite, sivil toplum kuruluşları ve yerel halk adımları birlikte atmalı ve diğer yavaş şehir yöneticileri ile iletişime geçilmelidir. Evsel endüstriyel ve atık probleminin, gürültüsü kirliliğinin olmaması, uygun doğal ortam şartları, su ve toprak kalitesinin iyi olması, temiz hava, temiz çevre şartları, kendine has topoğrafik güzellikleri Andırın 'nın yavaş şehir adaylığı olma potansiyelinin değerlendirmesini sağlamaktadır. Yerel halk ile kamu kurum ve kuruluşların koordineli çalışılması ve projeler üretilmesi ile yavaş şehir şartları yönündeki engeller ve eksiklikler rahatlıkla giderilebilecektir. Böylece yörenin gelişimine katkı sağlanmış olup tersine göç durumu oluşmasının da muhtemel olacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Acuner, E. ve Acuner, S. (2018). Türk Hukukunda Sakin Şehir Kriterlerini destekleyen Mali Düzenlemeler, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 253-278.

Alver, K. ve Boz, D. (2017). *Mekân Hikâyeleri*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Baykal, F. ve Ataberk, E. (2020). Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Kuramdan Uygulamaya Türkiye'de Cittaslow Hareketi, *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 290-316.

Baytop, T. (1999). *Türkiye'de Bitkilerle Tedavi*, Geçmişte ve Bugün. (2. Baskı) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.

Brown, A. and Jeong, B. (2018). International Comparison and Implementation of Slow City Success Determinants: The Case of Damyang Slow City, South Korea, and Seferihisar Slow City, Turkey. *Development and Society*, 47(4), 613-632.

- Candemir, B. (2015). Andırın'da Kiraz Yetiştiriciliğinin Tarihçesi, *Kahramanmaraş'ta Tarım ve Yaşam*, 4, 8-11.
- Chaudhury, S.R. and Albinsson, P.A. (2015). Citizen-consumer Oriented Practices in Naturalistic Foodways: The Case of the Slow Food Movement, *Journal of Macromarketing*, 35 (1), 36-52.
- Çakıcı, A., Yenipınar, U. ve Benli, S. (2014). Yavaş Şehir Hareketi: Seferihisar Halkının Tutum ve Algıları ile Yaşam Doyumları, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 26-41.
- Demirci, S. (2010). Andırın (Kahramanmaraş) İlçesinde Etnobotanik Bir Araştırma, *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmasötik Botanik ABD.
- Deniz, T. (2017). Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Mekânlar: Sakin Kentler, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1399-1412.
- Ekinci, M. B. (2014). The cittaslow philosophy in the context of sustainable tourism development; the case of Turkey. *Tourism Management*, 41, 178-189.
- Grzelak-Kostulska, E., Holowiecka, B. and Kwiatkowski, G. (2011). Cittaslow International Network: An Example of a Globalization Idea? *In the Scale of Globalization: Think Globally, Act Locally, Change Individually in the 21st Century* 186–192, Czech Republic: University of Ostrava.
- Gürbüz, M., Karabulut, M. ve Zengin, M. (2011). Andırın Çevresindeki Sayfiye Yerleşmelerin Çevresel Etkileri, I. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 26-28 Ekim 2011, 16-24. Kahramanmaraş.
- Hatipoğlu, B. (2015). Cittaslow: Quality of life and visitor experiences. *Tourism Planning & Development*, 12(1), 20-36.
- <http://www.andirin.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 13 Aralık 2020).
- <http://www.andirin.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 17 Şubat 2021).
- <https://ansiklopedi.ksu.edu.tr/> 1. Cilt (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2021).
- <http://www.cittaslow.org>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2020).
- <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/> (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2020).
- <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-halfeti/> (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020).
- <https://tr.climate-data.org>, (Erişim Tarihi 9 Eylül 2020).
- <http://www.cittaslow.org/network/amelia/> (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020).
- <https://www.dogaka.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19 Aralık 2020).
- <https://www.google.com/amp/s/www.aksutvhaber.net/> (Erişim Tarihi: 01 Mart 2021).
- <https://kahramanmaras.tarimorman.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13 Şubat 2021).
- <http://www.kmtso.org.tr/> (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2021).
- <https://www.marasgundem.com.tr/kahramanmaras/andirinda-dogalgaz-calismalari/>(Erişim Tarihi: 01 Ocak 2021).
- <https://www.marasgundem.com.tr/kahramanmaras/andirin-millet-konagi/> (Erişim Tarihi: 04 Mart 2021).
- <http://www.uzundere.bel.tr/islemler/> (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2020).
- <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/kahramanmaras/> (Erişim Tarihi: 13 Şubat 2020).

- Karabağ, Ö., Yücel, F. and İnal, M.E. (2012). Cittaslow Movement: An Opportunity for Branding Small Towns and Economic Development in Turkey, *International Journal of Economics and Research*, 313, 64-75.
- Karademir, N., Nacar, Ş. and Bilinir, Ş. (2020). Change of land use according to elevation steps in andirin district (Kahramanmaraş), *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 42, 668-688.
- Karakaş Özü, N. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 151-179.
- Kement, Ü. ve Göral, M. (2015). Demografik Özellikleri Açısından Turistlerin, Cittaslow Uygulaması ile İlgili Tutumlarının Değerlendirilmesi ve Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkisi: Perşembe Örneği, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(2), 12-19.
- Keskin, E. B. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow), *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8(1), 81-99.
- Kostulska, E.G., Holowiecka, B. and Kwiatkowski, G. (2011). Cittaslow International Network: An Example of A Globalization Idea?, *In the Scale of Globalization: Think Globally, Act Locally, Change Individually in the 21st Century*, 186-192, Czech Republic: University of Ostrava.
- Küçükaltan, E. G. and Pirnar, I. (2016). Competitiveness factors of a tourism destination and impact on residents' quality of life: The case of Cittaslow-Seferihisar. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*, 2(1), 22-2.
- Losada, N. and Mota, G. (2019). Slow down, your movie is too fast: Slow tourism representations in the promotional videos of the Douro region (Northern Portugal), *Journal of Destination Marketing & Management*, 11, 140-149.
- Mayer, H. and Knox, P. (2009). Pace of Life and Quality of Life: The Slow City Charter, Community Quality-Of-Life Indicators: Best Cases III, *Book Series*, 1, 21-39.
- Miele, M. (2008). CittaSlow: Producing Slowness Against the Fast Life, *Space and Polity*, 12 (1), 135-156.
- Nilsson, J. H., Svard, A. C., Widarsson, A. and Wirell, T. (2011). Cittaslow: Eco-gastronomic Heritage as a Tool for Destination Development, *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.
- Özhancı, E., Ardahanlıoğlu Z.B. ve Yılmaz, H. (2013). Sakin Şehir Üyelik Süreci Analizi, Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Dergisi, 43(2), 163-173.
- Panait, A. I. (2013). *From Futurama to Cittaslow – Slowing Down in A Fast World*, Master Thesis of MSc, Landscape Architecture and Planning, Wageningen University, Netherlands.
- Park, E., and Kim, S. (2016). The potential of Cittaslow for sustainable tourism development: Enhancing local community's empowerment. *Tourism Planning-Development* 13(3), 351-369.
- Pink, S. (2008). Sense and sustainability: The Case of the Slow City Movement, *The International Journal of Justice and Sustainability*, 13(2), 95-106.
- Radstrom, S. (2011). A Place Sustaining framework for local urban identity: An introduction and history of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.
- Robertson, R. (2012). Globalisation or glocalisation?. *Journal of International Communication*, 18(2), 191-208.
- Semmens, J., and Freeman, C. (2012). The value of Cittaslow as an approach to local sustainable development, a New Zealand perspective. *International Planning Studies* 17(4), 353-375.

Shang, W., Qiao, G. and Chen, N. (2020). Tourist experience of slow tourism: from authenticity to place attachment a mixed-method study based on the case of slow city in China, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(2), 170-188.

Şimşek, A. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. *Araştırma Modelleri*, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını, No:1619.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2021). 9 Şubat 2021 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/>, adresinden edinilmiştir.

Ünal, M. ve Zavalı, Y.S. (2016). Küreselleşme Karşısı Bir Hareket: Yavaş Hareketi, *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 4, 889-912.

Yanturalı, T. (2019). Sürdürülebilir Bir Kent Kimliği Yaratılmasında Ürün Tasarımının Rolü, Yavaş Şehir Gerze. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Yılmaz, A., Tuncer, M. ve Zorlu, K. (2016). Yavaş Şehir (Sürdürülebilir Yerel Kalkınma) Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Aksaray, *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hâkimiyet Sahası Çalışmaları)*, 6(10), 1-18.